

СЕКЦІЯ 11.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА

*Базилєва Анна Ігорівна,
Масляник Аліна Ігорівна*

студентки 3-го курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРИНЦИПИ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

В цивільному судочинстві суттєве значення для ефективного захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав має справедливий, неупереджений та своєчасний розгляд і вирішення цивільних справ, що базується на принципах зазначених в ч.3 ст.2 ЦПК України, котрий був прийнятий наприкінці 2017 року. Новий ЦПК України прямо передбачає перелік принципів цивільного судочинства, а саме: верховенство права; повага до честі і гідності, рівність усіх учасників судового процесу перед законом та судом; гласність і відкритість судового процесу та його повне фіксування технічними засобами; змагальність сторін; диспозитивність; пропорційність; обов'язковість судового рішення; забезпечення права на апеляційний перегляд справи; забезпечення права на касаційне оскарження судового рішення у випадках, встановлених законом; розумність строків розгляду справи судом; неприпустимість зловживання процесуальними правами; відшкодування судових витрат сторони, на користь якої ухвалене судове рішення.

Характеристика принципів цивільного процесуального права як основних засад має суттєве значення, оскільки принципи є вихідними положеннями, закріпленими в міжнародному праві та чинному законодавстві, на яких повинні ґрунтуватися процесуальне законодавство та практика його застосування [2, с. 56].

В новій редакції ЦПК України прямо передбачен принцип верховенства права.

Ю. Оборотов вважає, що принцип верховенства права, втілений до юридичного процесу, виражається у формуванні та здійсненні таких правових процедур, котрі забезпечують суб'єкту права реальну можливість виходу до правового вирішення життєвого конфлікту на основі ідей свободи, справедливості та формальної рівності [3, с. 5].

Г. П. Тимченко досліджує принцип верховенства права у цивільному судочинстві, виокремлюючи його елементи: дотримання правил визначення належної юрисдикції і підсудності; відсутність формальних перешкод для звернення до суду і порушення провадження у справі; користування засобами захисту, встановленими законом; наявність стадій судочинства і специфіки можливостей на кожній із стадій; оптимальні строки виконання процесуальних дій і тривалості самих судових процедур; інстанційність судової системи; судовий контроль за виконанням рішень [4, с. 6].

Новелами ЦПК України є декілька принципів, одним з них є принцип неприпустимості зловживання процесуальними правами, що суперечать завданню цивільного судочинства, зокрема:

1) подання скарги на судові рішення, яке не підлягає оскарженню, не є чинним або дія якого закінчилася (вичерпана), подання клопотання (заяви) для вирішення питання, яке вже вирішено судом, за відсутності інших підстав або нових обставин, заявлення завідомо безпідставного відводу або вчинення інших аналогічних дій, що спрямовані на безпідставне затягування чи перешкоджання розгляду справи чи виконання судового рішення;

2) подання декількох позовів до одного й того самого відповідача (відповідачів) з тим самим предметом та з тих самих підстав, або подання декількох позовів з аналогічним предметом і з аналогічних підстав, або вчинення інших дій, метою яких є маніпуляція автоматизованим розподілом справ між суддями [1, ст. 44].

У ч. 2 ст. 44 ЦПК України п. п. 3, 4, 5 також передбачено: якщо в позові відсутній предмет спору, позов не має підстав, а також позов штучного характеру; якщо відбувається залучення особи в якості відповідача для того, щоб змінити підсудність справи, а також якщо позивач без обґрунтування об'єднує свої позовні вимоги з тією самою метою; якщо сторони укладають мирову угоду, що може завдати шкоди третім особам, а також якщо вони умисно не повідомляють суд про осіб, котрі залучаються для справедливого розгляду справи, то ці дії сторін процесу будуть вважатися як зловживання процесуальними правами.

У разі, якщо суд визнає дії передбачені ч. 2 ст. 44 як зловживання процесуальними правами, то він має право залишити без розгляду або повернути скаргу, заяву, клопотання, постановити ухвалу про стягнення в дохід державного бюджету з відповідної особи штрафу.

Важливо зазначити, що ця відповідальність повинна позитивно вплинути на реалізацію цивільного судочинства, бо вона зможе стати підставою та призвести до добросовісності та дисциплінованості учасників процесу.

Отже, дотримання принципів в цивільному судочинстві забезпечує прозорий, справедливий, якісний та об'єктивний судовий процес. Саме через це вчені велику увагу приділяли їхньому дослідженню та аналізу.

Тому нові принципи, включені в ЦПК України згідно з Законом України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства та інших законодавчих актів» від 3 жовтня 2017 року повинні позитивно вплинути на цивільний процес.

Список використаних джерел

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року № 1618-IV із змінами та доповненнями. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
2. Комаров В. В. Цивільне процесуальне законодавство у динаміці розвитку та практиці Верховного Суду України / В. В. Комаров. — Х. : Право, 2012. — С. 45.
3. Оборотов Ю. Верховенство права як шлях до правової гармонії в Україні / Ю. Оборотов // Вісник Національної академії прокуратури України. — 2008. — № 4. — С. 5–11.
4. Тимченко Г. П. Принципи цивільного та адміністративного судочинства в Україні: проблеми теорії і практики : авто-реф. дис. д-ра юрид. наук : 12.00.03. / Тимченко Геннадій Петрович ; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2012. — 43 с. — С. 6.

Ключові слова: принципи цивільного судочинства, верховенство права, неприпустимість зловживання процесуальними правами, цивільний процес, цивільне судочинство.

Науковий керівник: ст. викладач Голубцова О. О.

***Бурич Лада Володимирівна,
Іваніца Ольга Русланівна***

студентки 3-го курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЕЛЕКТРОННЕ ПРАВОСУДДЯ – ШЛЯХ ДО ВЗАЄМОДІЇ СУДУ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Розвиток та поступове запровадження інформаційно-комунікаційних технологій є важливим та необхідним фактором для формування сучасного суспільства. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в Україні відбувається на тлі кампанії із реформування судової гілки влади та внесення змін до процесуального законодавства [3, с. 20].

Наприкінці минулого року був прийнятий Закон України »Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України,